

ODPOVĚĚ ČESKÉ REPUBLIKY

NA ŽÁDOST EVROPSKÉ KOMISE O DOPLŇUJÍCÍ INFORMACE VE VĚCI ÚDAJNĚ NESPRÁVNÉHO VÝPOČTU RPSN

EU PILOT Č. 7565/15/JUST

1. Kontaktní místo České republiky pro EU Pilot obdrželo dne 29. dubna 2016 žádost Evropské komise (dále jen „Komise“) o doplňující informace ve věci řízení EU PILOT č. 7565/15/JUST týkajícího se stížnosti na údajně nesprávný výpočet roční procentní sazby nákladů (dále jen „RPSN“) spotřebitelského úvěru podle směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/48/ES o smlouvách o spotřebitelském úvěru (dále jen směrnice 2008/48) v situaci, kdy poplatek za přidělení úvěru financuje věřitel. Komise žádá o doplnění dřívější odpovědi českých orgánů v této věci s ohledem na rozsudek Soudního dvora ze dne 21. dubna 2016 ve věci C-377/14 *Radlinger a Radlingerová*.
2. K této žádosti uvádí české orgány následující.

I. K dopadům rozsudku ve věci C-377/14 *Radlinger a Radlingerová*

3. České orgány jsou si rozsudku ve věci C-377/14 *Radlinger a Radlingerová* vědomy a budou z něj vycházet, zejména při výkonu dohledu. Zároveň je třeba mít na paměti, že jde o rozsudek ke konkrétní a specifické kauze, z něhož nelze dovodit univerzální a jediný správný způsob dosazování do vzorce RPSN v případě všech finančních produktů.
4. České orgány jsou obecně přesvědčeny, že existuje jedna matematicky nesprávná a dvě správné metody zahrnutí poplatku financovaného věřitelem do výpočtu RPSN¹. V případě některých finančních produktů (a jejich inovací) může být z hlediska sjednaných finančních toků mezi dlužníkem a věřitelem logičtější a srozumitelnější – a výši RPSN nijak nevyčylující – uplatnit právě druhý způsob výpočtu, tj. zahrnout příslušný poplatek

¹ Viz bod 18 a následující písemného vyjádření České republiky ve věci C-377/14 *Radlinger a Radlingerová*.

na obě strany rovnice. Typickým příkladem jsou revolvingové produkty, což je v rámci spotřebitelských úvěrů specifický produkt, u kterého bývá iniciační poplatek hrazen (stržen) přímo z poskytnutého úvěrového rámce (nikoli přičítán k ceně financovaného zboží či služby).

5. Z těchto důvodů by české orgány uvítaly na pracovní úrovni jednání se zástupci Komise a členských států k dalšímu řešení problematiky výpočtu RPSN u nových finančních produktů, které při přípravě směrnice 2008/48 nebyly brány v potaz.

II. Ke způsobu výpočtu RPSN podle českého práva

6. V České republice jsou poskytovatelé spotřebitelského úvěru povinni RPSN počítat podle ustanovení zákona č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru a o změně některých zákonů (dále jen „ZSÚ“), který řádně transponuje směrnici 2008/48. Vzhledem k tomu, že v případě ustanovení týkajících se výpočtu RPSN je povinnost členského státu přijmout ustanovení v režimu maximální harmonizace, byl text z českého znění směrnice přejat doslovně bez jakýchkoli věcných úprav či doplnění, jak je možno ověřit z tabulky, jejímž prostřednictvím byla transpozice směrnice Komisi notifikována.

III. K orgánům dohledu a jejich praxi

7. Jak již české orgány uvedly ve svém předchozím vyjádření, na dodržování povinností v oblasti výpočtu RPSN dohlíží Česká národní banka (ČNB), Česká obchodní inspekce (ČOI) a jakožto orgán mimosoudního řešení spotřebitelských sporů na finančním trhu také Finanční arbitr. Zatímco Česká obchodní inspekce dohlíží nad nebankovním trhem spotřebitelských úvěrů (osoby poskytující a zprostředkovávající spotřebitelský úvěr na základě živnostenského oprávnění), Česká národní banka dohlíží nad jednáním subjektů, kterým udělila oprávnění k činnosti (v oblasti spotřebitelských úvěrů zejména banky, spořitelny a úvěrní družstva, platební instituce). Rozhodnutí orgánů dohledu podléhají soudnímu přezkumu. České orgány uvádějí následující informace k praxi těchto orgánů:
8. **ČNB** ve své dosavadní dohledové praxi nezaznamenala, že by jí dohlížení věřitelé (primárně banky) postupovali při výpočtu RPSN systematicky v rozporu s výpočtovým vzorcem uvedeným v příloze č. 5 ZSÚ, který zohledňuje všechny toky finančních prostředků jak směrem od věřitele ke spotřebiteli, tak směrem opačným. ČNB řešila v této oblasti s některými věřiteli pouze dílčí otázky související s tím, které náklady je možné považovat za náklady vynaložené v souvislosti s uzavřením smlouvy o spotřebitelském

úvěru. Nejednalo se však o poplatky za uzavření smlouvy, které samozřejmě do celkových nákladů spotřebitelského úvěru patří, ale například o poplatky za zápis zástavního práva do katastru nemovitostí.

9. Co se týká zohledňování poplatků, které jsou rovněž předmětem úvěrového financování (tzv. poplatky na úvěr, resp. úvěry na poplatky) ve výpočtu ukazatele RPSN, ČNB se s předmětným problémem při výkonu dohledu nad plněním povinností dle ZSÚ prakticky nesetkala vzhledem k charakteru jí dohlížených subjektů a s ohledem na parametry produktů, které jsou ze strany těchto subjektů nabízeny. Někteří ČNB dohlížení věřitelé sice poplatky za uzavření úvěrové smlouvy účtují, ovšem jejich výše i ve vztahu k výši poskytovaného úvěru je významně nižší než v některých mediálně známých případech nebankovních věřitelů. Navíc ve vztahu k poplatku věřitelé dohlížení ČNB umožňují variabilitu platby poplatku v závislosti na zvoleném technickém řešení (spotřebitel má zpravidla i možnost poplatek zaplatit před poskytnutím úvěru, případně je ve výši poplatku zatížen jeho platební účet). ČNB se nesetkala s tím, že by jí dohlížení věřitelé nezohledňovali poplatky za uzavření smlouvy při výpočtu RPSN a spotřebiteli tak byla ve formuláři předšmluvních informací či ve smlouvě samotné sdělována z tohoto důvodu nižší RPSN.
10. ČOI se při kontrole zaměřuje na správné uvedení hodnoty RPSN. Pokud hodnota RPSN není věřitelem stanovena správně, je po něm požadováno předložení výpočtu RPSN, resp. vyjádření k postupu, jakým k hodnotě RPSN dospěl. Rozdílné hodnoty RPSN byly zjištěny zejména v případech, kdy věřitelé poskytovali spotřebiteli úvěr i na poplatek za sjednání spotřebitelského úvěru.
11. ČOI uložila věřitelům za nesprávný způsob výpočtu hodnoty RPSN celkem 7 pokut v celkové výši 2 391 000,- Kč. Podstata kvalifikovaných porušení ZSÚ, spočívala:
 - V porušení § 4 ZSÚ, podle kterého, jestliže je nabízen spotřebitelský úvěr nebo jeho zprostředkování reklamou, jejíž součástí je jakýkoliv údaj o jeho nákladech, musí reklama obsahovat jasným, výstižným a zřetelným způsobem formou reprezentativního příkladu informace uvedené v příloze č. 1 ZSÚ. Jednou z požadovaných informací je i informace o RPSN. Kontrolou bylo zjištěno, že věřitel nabízel na internetových stránkách finanční produkty, u nichž skutečná hodnota RPSN byla několikanásobně vyšší, než v reklamě deklaroval. K podstatě nesprávně

stanovené hodnoty RPSN se věřitel vyjádřil v tom smyslu, že k chybě došlo při jejím výpočtu vzhledem k závažným technickým problémům.

- V porušení § 5 odst. 1 a přílohy č. 2 písm. g) ZSÚ, kterého se věřitelé dopouštěli tím, že s dostatečným předstihem před uzavřením úvěrových smluv neuvedli veškeré zákonné náležitosti dle přílohy č. 2 ZSÚ, konkrétně správnou výši hodnoty RPSN. V předmluvních informacích, obsažených ve formulářích pro standardní informace o spotřebitelském úvěru ke konkrétním smlouvám, kdy byly hodnoty RPSN uvedeny nesprávně, např. 13,08 %, přičemž správně měla být uvedena hodnota RPSN ve výši 25,7 %, po zaokrouhlení na jedno desetinné místo, nebo byla uvedena hodnota RPSN ve výši 171,78 %, správná hodnota RPSN zjištěná propočtem však byla ve výši 232,6 % apod. Důvodem chybně stanovené hodnoty RPSN bylo nesprávné dosazení poplatku za sjednání spotřebitelského úvěru do vzorce pro výpočet RPSN.
 - V porušení § 6 odst. 1 ZSÚ, kdy věřitelé uvedli nesprávnou výši hodnoty RPSN ve smlouvách o spotřebitelském úvěru, čímž porušili zákonné náležitosti dle přílohy č. 3 ZSÚ. V kontrolovaných smlouvách byla vždy uvedena hodnota RPSN nižší, než byla hodnota odpovídající vstupním parametrům z úvěrové smlouvy. Důvodem chybně stanovené hodnoty RPSN bylo nesprávné dosazení poplatku za sjednání spotřebitelského úvěru do vzorce pro výpočet RPSN.
12. V současné době ČOI řeší několik rozpracovaných kontrol, v jejichž průběhu bylo zjištěno, že hodnota RPSN nebyla vypočítána v souladu se zákonnou úpravou, neboť výpočty věřitelů byly založeny rovněž na principu nedostatečně zohledněného poplatku za sjednání spotřebitelského úvěru, financovaného úvěrem.
13. **Finanční arbitr** (orgán mimosoudního řešení sporů na finančním trhu) se při své rozhodovací činnosti v letech 2013 až 2016 setkal s různými způsoby výpočtu RPSN. Zatímco část věřitelů zohledňovala úvěr na zaplacení poplatku za uzavření smlouvy způsobem, který vede ke správnému (vyššímu) výsledku RPSN, několik věřitelů takto nepostupovalo.
14. Poté, co finanční arbitr seznámil věřitele, proti nimž byla řízení před finančním arbitrem vedena, se svým právním názorem a upozornil je, že při výpočtu RPSN postupují nesprávně, 2 ze 3 věřitelů vzali tento právní názor na vědomí, odškodnili své klienty a řízení byla v těchto případech zastavena, takže nebylo vydáno žádné rozhodnutí

finančního arbitra. Třetí z věřitelů názor finančního arbitra nesdílí. Finanční arbitr tak v jeho případě vydal již 3 pravomocná rozhodnutí ve věci (nálezy), které jsou dostupné na jeho webu (www.finarbitr.cz). Všechna tato 3 rozhodnutí jsou v současné době z podnětu věřitele předmětem soudního přezkumu.

15. **Na základě výše uvedeného jsou české orgány přesvědčeny, že česká právní úprava jasně stanoví správný způsob výpočtu RPSN. Pokud v praxi dochází k nesprávnému výpočtu RPSN vedoucímu k jeho zásadnímu snížení, zejm. zahrnutím počátečních poplatků za spotřebitelský úvěr, které jsou financovány věřitelem, pouze do výše úvěru, je taková praxe řešena orgány dohledu a jsou za ni ukládány sankce. České orgány jsou proto přesvědčeny, že směrnice 2008/48 je v České republice prováděna správně.**